

Rovdata
Postboks 5685 Torgarden
7485 Trondheim

Saksbehandler: Petter Wabakken
Telefon: +47 97044518
Deres ref:
Vår ref: 22/00114-19
Dato: 14.05.2024

ULV I NORGE PR. 31. MARS 2024 KONKLUSJONER FRA BESTANDSOVERVÅKING VINTEREN 2023-2024

RAPPORT 4

Bakgrunnen for denne foreløpige statusrapporten om ulv i Norge er pågående og mangeårige felles svensk-norske bestandsregistreringer av ulv i vinterhalvåret. Det gis et sammendrag over det som er dokumentert og kartlagt om ulvens status i Norge vinteren 2023-2024. Resultatene bygger på systematiske sporinger av ulv på snø gjennomført av Statens naturoppsyn (SNO) og Høgskolen i Innlandet, DNA-analyser ved Rovdata av innsamlet genetisk materiale, informasjon om døde ulver og mer tilfeldige ulvemeldinger som er kvalitetssikret og kan skilles fra andre ulver på annen måte. Alt grunnlagsmateriale er innlagt og tilgjengelig i Miljødirektoratets Rovbase. Pågående registreringer av ulv er en del av Det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr i Norge.

Når det gjelder ulver med tilhold på tvers av riksgrensen mot Sverige har länsstyrelsene vært ansvarlige for de svenske sporingene, mens DNA-analyser av svensk innsamlet genetisk materiale er gjennomført av Grimsö forskningsstation DNA-lab ved Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Alle svenske opplysninger om ulver som er påvist på begge sider av riksgrensen er også tilgjengelig i den felles skandinaviske databasen Rovbase ved Miljødirektoratet.

Årlig registreringsperiode for familiegrupper, revirmarkerende par og yngling er 1. oktober - 31. mars. I Norge registreres fortsatt enslige ulver over hele landet, men registreringsperioden for disse avsluttes én måned tidligere for å unngå dobbelttelling, da ungløver regulært begynner å utvandre som enslige fra sine oppvekstrevir fra og med mars måned. For å unngå dobbelttelling av individer er derfor enslige ulver som kun er påvist i mars ikke medregnet i bestandsoversikten.

Mer detaljer om bakgrunn og metodikk som brukes i ulveregistreringene finnes i den offisielle sluttrapporten fra forrige vinter: Svensson m.fl. 2023: Bestandsovervåking av ulv vinteren 2022-2023. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia, 1-2023, 65s. Rovdata, SLU Viltskadecenter og Høgskolen i Innlandet. Denne og andre årlig utgitte statusrapporter fra perioden 1998-2024 er tilgjengelige på hjemmesidene til Rovdata (<http://www.rovdata.no>), Høgskolen i Innlandet (www.inn.no), Det Skandinaviske Ulveforskningsprosjektet - SKANDULV (<http://www.slu.se/skandulv>) og SLU Viltskadecenter (<http://www.slu.se/viltskadecenter>).

Når det gjelder metoder som blir brukt i registreringene henvises også til felles svensk-norske instruksjoner ved Rovdata (<http://www.rovdata.no/Instrukser.aspx>). For grenserevirene ble registreringene også koordinert og vurdert i samarbeid med tilsvarende ulveregistreringer i Sverige. Sluttrapporten med endelige konklusjoner om bestandsstatus for ulv i Norge og totalt i Skandinavia vinteren 2023-2024 er planlagt ferdigstilt i felleskap med svenske kollegaer til 1. juni 2024.

Antall ulver

For registreringssesongen 1. oktober – 31. mars 2023-2024 ble det dokumentert totalt 74-76 ulver i Norge, hvorav 42-44 med helnorsk tilhold og 32 med tilhold på begge sider av riksgrensen (Tabell 1). Totalt 19 av disse ulvene ble påvist døde i samme periode. Når disse er trukket fra, ble det i vinter påvist totalt 55-57 ulver med enten helnorsk tilhold eller med delvis tilhold i Norge, de sistnevnte oftest i revir på tvers av riksgrensen (Tabell 1, Figur 1 & 2). Dette er en reduksjon på 8-9 ulver (13 % nedgang), sammenlignet med de 63-66 ulvene som forrige vinter ble påvist med helt eller delvis tilhold i Norge etter at 26 døde ulver i tilsvarende periode var fratrukket.

Ulv i fylker og rovviltregioner i Norge uten ulvesone

Utbredelsen av ulv i Norge var som i tidligere vintre hovedsakelig konsentrert til ulvesonen (5 % av Norges landareal), med andre ord i østre deler av fylkene Østfold, Akershus/Oslo og Innlandet (rovviltregionene 4 og 5). Utenfor fylker med ulvesone ble kun tre-fire enslige ulver påvist i Norge (Tabell 1; 2-3 i Finnmark og én i Trøndelag).

Antall ulverevir

Vinteren ble det dokumentert 12-13 ulverevir i Norge, bestående av åtte familiegrupper (flokker) og fire-fem revirmarkerende par med enten fullstendig tilhold innenfor norsk ulvesone (seks revir) eller med delvis tilhold innenfor sonen (6-7 revir). De seks sistnevnte var såkalte grenserevir, der ulv var stasjonære, men hadde tilhold på begge sider av riksgrensen. Det siste usikre reviret, gjaldt et mulig nytt revirmarkerende par, som trolig var i etableringsfasen med revirtilhold både innenfor og utenfor ulvesonen på norsk side da paret ble skutt under lisensfelling (Åsta; Tabell 1, Figur 1).

Vinteren 2023-2024 ble det til sammen påvist åtte familiegrupper med enten helt (fem flokker) eller delvis tilhold (tre flokker) i Norge og norsk ulvesone. Dette var én ulvefamilie mindre enn i foregående vinter (2022-2023). Vinteren 2023-2024 ble det også påvist fire-fem revirmarkerende ulvepar med enten helnorsk (ett-to par) eller delvis tilhold (tre par) i Norge (Figur 1). Det dokumenterte antall revir med helt eller delvis tilhold i Norge var dermed totalt 12-13 familiegrupper eller par inneværende sesong (2023-2024), mens det var 16-18 slike dokumenterte revir i foregående registreringssesong.

Antall ynglinger av ulv i Norge og grenserevir i 2023

I registreringssesongen vinteren 2023-2024 (1. oktober – 31. mars), ble det etter myndighetenes gjeldende kriterier for klassifikasjon konkludert med yngling av ulv i fem helnorske og tre svensk-norske grenserevir i 2023 (Tabell 1, Figur 1 & 2). Tilsvarende tall for ynglinger ett år tidligere (2022) var henholdsvis tre og seks valpekull. Når Stortingets beregning av bestandsmål for ynglende ulv legges til grunn, og valpekull i grenserevir er satt til 0,5 yngling for hvert land, tilsvarer dette 6,5 ynglinger i Norge i 2023, og en mulig svak økning sammenlignet med antall ynglinger av ulv i Norge ett år tidligere (0,5 valpekull ekstra).

I samtlige fem helnorske familiegrupper ble det som nevnt etter gjeldende kriterier konkludert med årsvalper og yngling i 2023. Likevel var det noe usikkerhet om årsvalper faktisk var til stede i ett av disse revirene (Mangen; Tabell 1, Figur 1). I 2023-2024 ble svært få ekskrementprøver innsamlet for DNA-bekreftelse av eventuell yngling (kun 3 ulvemøkk innsamlet i Mangen som lot seg DNA-identifisere kontra mer enn 28 slike ulvemøkk-prøver i snitt fra andre familiegrupper i Norge med dokumentert yngling og hvor ulv ble sporet på snø i en tilsvarende lang 6-månedersperiode i 2023/24). Nå i vinter ble det påvist fire ulver i Mangenreviret, hvorav begge de voksne, men kun ett avkom der det ikke kunne avgjøres med sikkerhet om dette var en årsvalp eller et eldre avkom fra ynglingen 1 ½ år tidligere. Dette fordi det i Mangen forrige vinter (2022-2023) ble påvist en familiegruppe på hele 7 dyr, hvorav begge foreldredyrene, men tre av flokkens fem resterende ulver ble ikke DNA-identifisert. Denne påfølgende vinteren (2023-2024) kan derfor to av Mangen-familiegruppens fire medlemmer ha vært gjenværende 1½-åringer fra ynglingen året før. Således er det noe usikkert om det var yngling i Mangenreviret i 2023. Selv om sikker dokumentasjon mangler kan det likevel ikke utelukkes at årsvalper var tilstede i Mangen-reviret nå i vinter.

Dokumenterte døde ulver

Siden vinteren 2004-2005 har det vært åpnet for lisensjakt (kvotebestemt jakt) på ulv i Norge. Lisensjakt vinterstid har deretter vært vanligste registrerte dødsårsak for ulv i Norge (Figur 3). Vinteren 2019-2020 ble det ved lisensjakt for første gang avlivet en hel ulvflokk bestående av både valper og foreldredyr i et revir med fullstendig tilhold innenfor norsk ulvesone.

For hele vinterens registreringsperiode 1. oktober – 31. mars 2023-2024 ble det bekreftet 19 ulver avlivet i Norge, hvorav 17 ble felt under lisensjakt, én ble trafikkdrept og én ble bekreftet ulovlig avlivet (Tabell 1, Figur 1 & 3). Lisensfellingene var begrenset til fylkene Akershus (9) og Innlandet (8). Blant de 17 som ble avlivet ved lisensfelling, ble åtte ulver felt i to svensk-norske grenserevir i norsk ulvesone (Fjornshöjden, Rømskog; Tabell 1, Figur 1). På svensk side var det ingen lisensjakt på ulv i grenserevir i 2024. Av de resterende ni som ble skutt under årets lisensjakt i Norge ble seks felt innenfor og tre felt utenfor ulvesonen (Tabell 1, Figur 1).

Bestandsutvikling for norsk delbestand

Når det gjelder bestandsutviklingen for ynglende, stasjonære ulver og antall registrerte valpekull, var norsk delbestand tilnærmet stabil eller i svak vekst i de 17 vintersesongene 1998/99-2014/15. Deretter ble det påvist en markert økning i antall ynglinger i delbestanden de påfølgende 3 sesongene (2015/16-2017/18), for så gradvis å avta igjen i de siste fem vintrene (2018/19-2022/23), med 3-6 helnorske valpekull pr. år i denne fem-årsperioden (Figur 4).

Fra registreringene nå i vinter er det konkludert med fem slike ynglinger, med andre ord litt mer enn halvparten av det som ble påvist i rekordsesongen for sju år siden, da åtte valpekull ble bekreftet født i helnorske revir i 2017 (Figur 4).

Stortingets nåværende bestandsmål for ulv i Norge er 4-6 årlige ynglinger, hvorav minst tre av valpekullene skal ha tilhold i helnorske revir. De siste 26 årene med felles svensk-norske registreringer har bestanden av ulv i Norge ligget både under og over dette bestandsmålet (Figur 4). I 11 av de 26 registreringssesongene (inkludert 10 av de første 11 vintrene i 26-årsperioden) lå delbestanden under målet, i åtte av de siste ni sesongene har norsk delbestand ligget over bestandsmålet og i de sju resterende lå delbestanden innenfor rammene av Stortingets nåværende bestandsmål (Figur 4).

De siste 40 årene har ulv i Norge hovedsakelig hatt sin utbredelse og ynglet i tidligere Hedmark fylke (nå rovviltforvaltningsregion 5, i østre deler av Innlandet fylke). Etter at Hedmark to år på rad etter endt lisensjakt ikke har hatt noen ulvefamilie med fullstendig tilhold i regionen, hadde en helnorsk ulveflokk igjen tilhold i denne mest tyntbefolkede delen av norsk ulvesone (Julussa; Tabell 1, Figur 1).

Med vennlig hilsen

Petter Wabakken
Prosjektleder
Høgskolen i Innlandet
Fakultet for Anvendt økologi,
Landbruksfag og Bioteknologi,
Evenstad
2480 Koppang
Telefon: (+47) 97044518
E-mail: petter.wabakken@inn.no

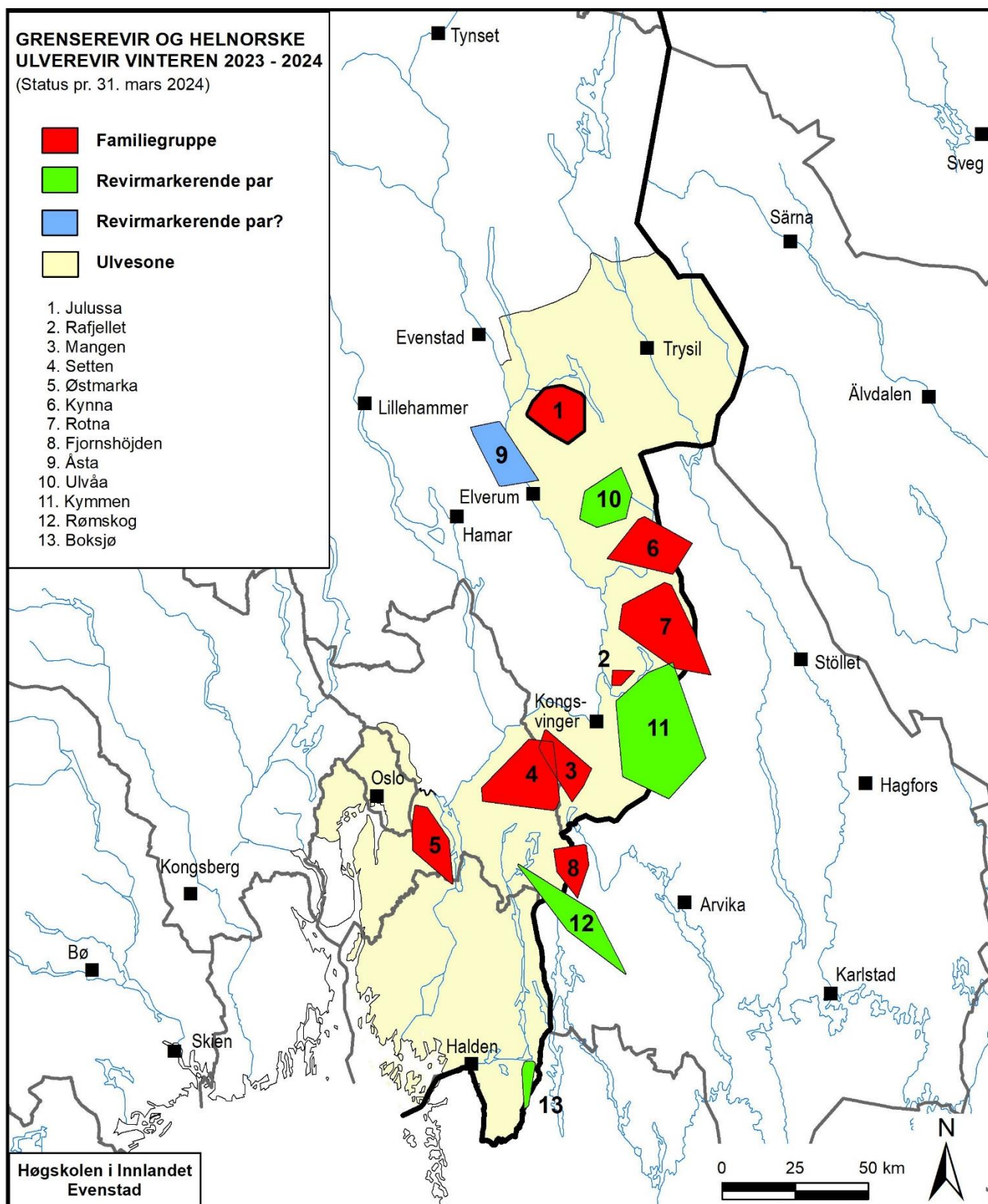
Erling Maartmann
Feltkoordinator
Telefon: (+47) 48112070
E-mail: erling.maartmann@inn.no

Kristoffer Nordli
Feltkoordinator
Telefon: (+47) 41907877
E-mail: kristoffer.nordli@inn.no

Tabell 1. Ulv foreløpig dokumentert i Norge pr 31. mars vinteren 2023-2024 med helnorsk tilhold (42-44) og med tilhold på begge sider av riksgrensen (32). Antall valpekull født i 2023 og som er dokumentert i den årlige felles skandinaviske overvåkingsperioden 1. oktober – 31. mars er også vist. Alle 19 døde ulver er avlivet i Norge.

REVIR/ område	Revir nr	LAND	FYLKE/LÅN	Sosial status 2023-24	Kull i 2023	Foreløpig ant. ulver
Julussa	1	N	Innlandet	Familiegruppe	Ja	4
Rafjellet	2	N	Innlandet	Familiegruppe	Ja	5 ¹
Mangen	3	N	Innlandet/Akershus	Familiegruppe	Ja ²	4
Setten	4	N	Akershus/Innlandet	Familiegruppe	Ja	7-8
Østmarka	5	N	Akershus	Familiegruppe	Ja	9
Kynna	6	N/S	Innlandet/Värmland	Familiegruppe	Ja	7
Rotna	7	N/S	Innlandet/Värmland	Familiegruppe	Ja	8 ³
Fjornshöjden	8	S/N	Värmland/Akershus	Familiegruppe	Ja	8 ⁴
Åsta	9	N	Innlandet	Revirmark. par?	Nei	2 ⁵
Ulvåa	10	N	Innlandet	Revirmark. par	Nei	2
Kymmen	11	N/S	Innlandet/Värmland	Revirmark. par	Nei	3 ⁶
Rømskog	12	S/N	Värmland/Akershus	Revirmark. par	Nei	2 ⁷
Boksjø	13	N/S	Østfold/V Götaland	Revirmark. par	Nei	2
Bugøyfjord		N	Finnmark	Ikke stasjonær	Nei	1 ⁸
Pasvik		N	Finnmark	Stasjonær?	Nei	1 ⁸
Kautokeino		N	Finnmark	Ikke stasjonær	Nei	0-1
Heim-Orkland		N	Trøndelag	Stasjonær	Nei	1 ⁹
Femund-Rend-Glomma V		N/S	Innlandet/Jämtland	Ikke stasjonær?	Nei	1 ¹⁰
Säffle-Ringsaker		N/S	Inn/Akershus/Värml	Ikke stasjonær	Nei	1
Vermundsjøen		N	Innlandet	Ikke stasjonær	Nei	1 ¹¹
Fetsund Ø		N	Akershus	Ikke stasjonær	Nei	1 ¹²
Fetsund SØ		N	Akershus	Ikke stasjonær	Nei	1
Momoen		N	Akershus	Ikke stasjonær	Nei	1 ¹³
Rømsjøen		N	Akershus	Stasjonær?	Nei	1 ¹⁴
Trøgstad-Rakkestad		N	Østfold	Stasjonær?	Nei	1 ¹⁵
Totalt (inkl 19 døde)						74-76

1. Foreldreparet og tre årssvalper skutt ved lisensjakt i Kongsvinger og Grue kommuner 2-15.01.2024.
2. Noe usikker yngling, se tekst
3. Hannulv, årssvalp fra Rotna skutt ved lisensjakt vest i Grue kommune utenfor ulvesonen 20.03.2024.
4. Foreldreparet, tre årssvalper og ett eldre avkom skutt ved lisensjakt 2-20.01.2024 i Aurskog-Høland kommune.
5. Mulig revirmarkerende par, men 4 av 5 sporinger på snø uten revirmarkeringer. Skutt ved lisensjakt i Åmot kommune 6.12.2023.
6. Sporingdataene og DNA-analyser tyder på utskifting av tisper i løpet av vinteren.
7. Hannulv og tisper skutt ved lisensjakt i Aurskog-Høland kommune 18-21.01.2024.
8. Finsk-russisk innvandret tisper.
9. Ulvetisper skutt 31.03.2024 i Orkland kommune.
10. Finsk-russisk innvandret hann, radiomerket av forvaltningen.
11. Hannulv født i reviret Linderödsåsen i Skåne, Sverige (særligste ynglerevir i Skandinavia).
12. Hannulv påkjørt og drept av bil i Lillestrøm kommune 13.11.2023.
13. F1 hannulv fra Setten, ett-åring. Kun påvist utenfor vinterens revir 14.11.2023.
14. F1 ulvetisper fra Setten-reviret skutt ved lisensjakt ved Rømsjøen i nye Aurskog-Høland kommune 18.01.2024. Født i 2022. Kan tidligere i vinter eventuelt ha vært en del av flokken i Setten-reviret.
15. Ulvetisper født i Østmarka i 2022.

Figur 1. Utbredelse av helnorske og svensk-norske ulverevir med familiegrupper og revirmarkerende ulvepar som er påvist pr. 31. mars vinteren 2023-2024. De oppgitte revirgrensene er minimumsgrenser. Tykk ytterkant angir revir hvor minst én voksen ulv hadde GPS-sender i registreringsperioden. Foreldrepåret i Setten-reviret inkluderte en genetisk viktig finsk-russisk hannulv, en skandinaviskfødt partner pluss *minimum* 5 genetisk viktige F1-avkom. Revir med ulv i familiegrupper og revirmarkerende par som er fjernet under vinterens lisensjakt er inkludert i kartfiguren (se tekst og Tabell 1; Revir nr. 2, 8, 9, 12).

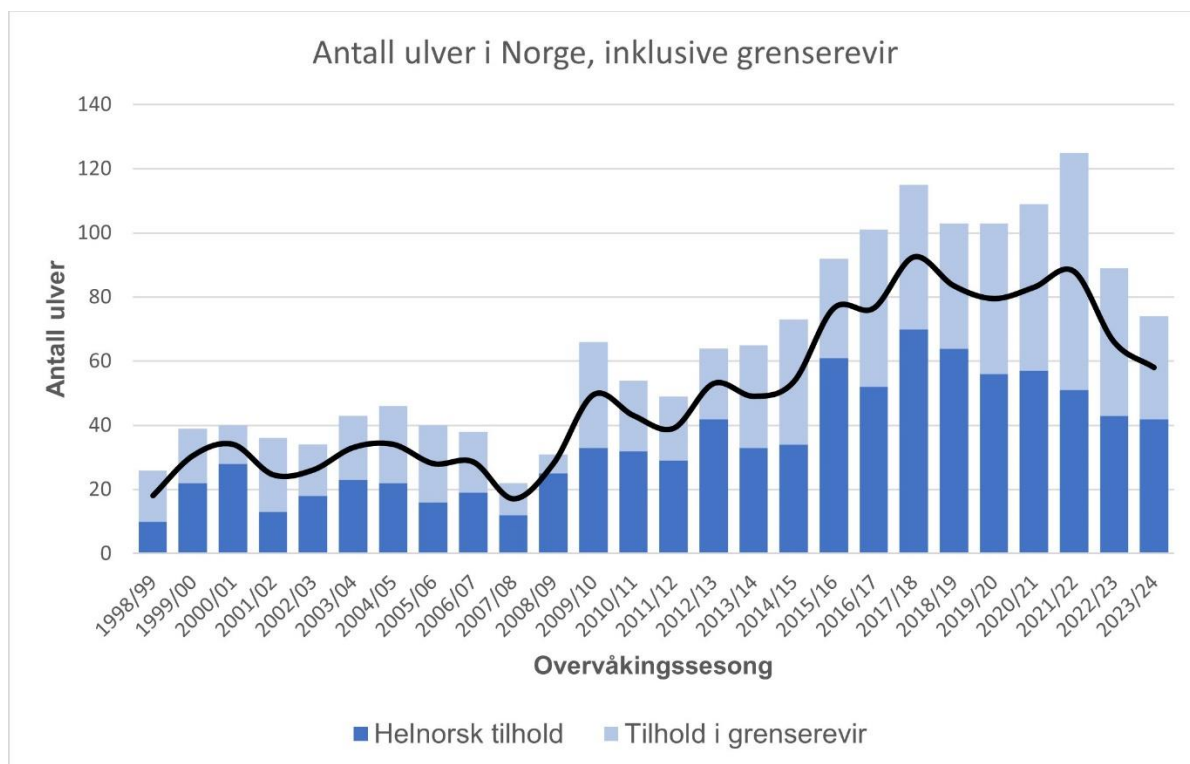
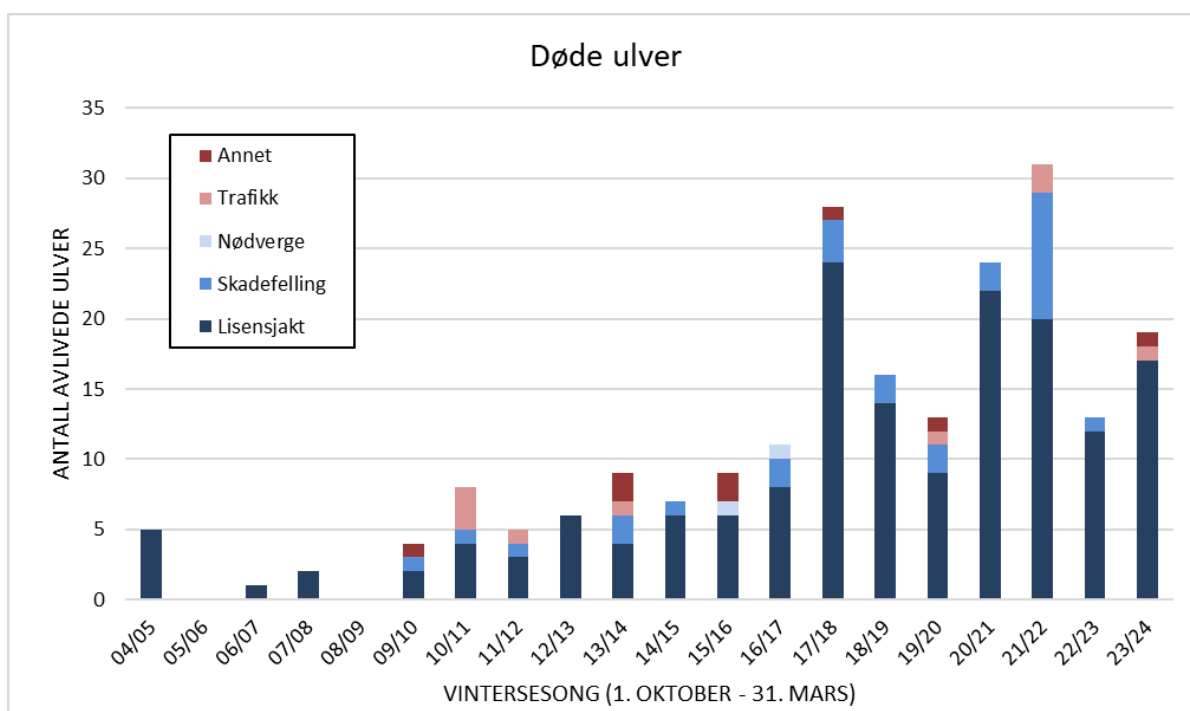

Figure 2. Minimum antall ulver påvist i overvåkings sesongen i helnorske revir og i grenserevir, samt på vandring i Norge i perioden 1998-2024. Svart kurve viser bestandsutviklingen når kun halvparten av ulvene i grenserevir er medregnet (medregnet som 0,5 ulv).

Figur 3. Antall ulver som er dokumentert døde i Norge de siste 20 registreringssesongene i vinterhalvåret (1. oktober – 31. mars) etter at det ble åpnet for lisensjakt i januar 2005. Dødsårsakene er fordelt på lisensjakt, skadefelling, nødverge, trafikk og andre dødsårsaker (ulovlig avlaving, druknet, avlivet legalt, ukjent).

Bestandsutvikling i norsk del av den skandinaviske ulvebestanden

Figur 4. Antall dokumenterte valpekull (ynglinger) vist for helnorske revir og ynglerevir på tvers av riksgrensen (grenserevir), som er påvist i 2023-2024 (hvorav én noe usikker, se tekst) og i de øvrige vintrene i 26-årsperioden 1998/99 – 2023/24. Ynglinger i grenserevir er medregnet med en faktor på 0,5 og omregnet antall norske ynglinger er angitt med svart strek for de enkelte år. Antall familiegrupper med yngling som er avlivet eller på annen måte forsvunnet i de enkelte vintrene er ikke fratrukket.